

Energie delen in de Energiewet: lokaal, eenvoudig en transparant

Burgers en bedrijven vervullen steeds vaker een actieve rol in het energiesysteem. De EU wil deze beweging verder stimuleren door ‘Energie Delen’ mogelijk te maken. Dit biedt Nederland een mogelijkheid om meer burgers en bedrijven te laten profiteren van lokale duurzame energie, maar kan tegelijkertijd leiden tot hogere kosten. Om de maatschappelijke waarde op een betaalbare wijze te realiseren is het van belang dat energie delen lokaal, eenvoudig en transparant geregeld wordt in de Energiewet en dat kosten rechtvaardig worden verdeeld.

Europa definieert energie delen als de zelfconsumptie door actieve afnemers van hernieuwbare energie: **(a)** die offsite of op gemeenschappelijke locatie wordt opgewekt of opgeslagen door een faciliteit die zij geheel of gedeeltelijk bezitten, leasen of huren, of **(b)** waarop het recht al dan niet gratis aan hen is overgedragen door een andere actieve afnemer.

Energie delen is een administratief proces dat kan worden beschouwd als het virtueel op eigen locatie toegang krijgen tot duurzame productiemiddelen die zich fysiek op een andere locatie bevinden. Voor een eindgebruiker lijkt het daarmee alsof er bijvoorbeeld zonnepanelen van de burens bovenop de eigen woning zouden liggen.

Om dit administratieve proces bij te laten dragen aan de daadwerkelijke fysieke situatie, is het een belangrijke voorwaarde van energie delen dat de verrekening van opwek en verbruik plaatsvindt binnen tijdsintervallen van een kwartier en binnen de grenzen van het net.

Energie delen kan bijdragen aan het versterken van het draagvlak voor de energietransitie door een meer actieve rol van burgers en bedrijven in het energiesysteem van de toekomst. Door de groei van hernieuwbare opwek en beperkte netcapaciteit is het in toenemende mate wenselijk dat eindgebruikers hun verbruik afstemmen op de weersafhankelijke, fluctuerende beschikbaarheid van duurzame energie. Energie delen kan leiden tot meer gelijktijdigheid in vraag en aanbod van energie en daarmee een bijdrage leveren aan een efficiënter gebruik van het lokale elektriciteitsnet. Dit moet

op die manier gestimuleerd worden en bestaande belemmeringen zoals de salderingsregeling moeten worden weggenomen.

Anderzijds vereist de introductie van energie delen nieuwe complexe marktprocessen en daarmee substantiële administratieve systeemaanpassingen die ontegenzeggelijk maatschappelijke kosten met zich meebrengen. Die kosten worden verder vergroot doordat energie delen leidt tot een grotere onzekerheid bij programmaverantwoordelijken en leveranciers over de prognoses en inkoop van energie.

Netbeheerders roepen op om energie delen als volgt te definiëren in de Energiewet:

1. Laat energie delen alleen lokaal plaatsvinden

Om elektriciteitsnetten beter te benutten is het wenselijk om gebruikers ertoe te bewegen decentraal geproduceerde energie zo veel mogelijk gelijktijdig en in de directe omgeving te verbruiken. Wanneer je Limburgs opgewekte energie zou kunnen delen met iemand in Groningen, heeft dit niks te maken met goed gebruik van lokale infrastructuur en kan het lokale congestie verergeren.

2. Eenvoudig en laagdrempelig voor eindgebruikers

De EU ziet energie delen als recht voor alle huishoudens, kleine bedrijven en overheden. In het bijzonder moet bij energie delen aandacht zijn voor energiearme en kwetsbare burgers. Hou deelname daarom laagdrempelig door de vrijheid van leverancierskeuze te borgen, geen verplichte deelname aan een energiegemeenschap te vereisen, een gereguleerde slimme meter te laten volstaan en door toepassing van een modelcontract en standaardvoorwaarden.

3. Rechtvaardige toedeling van de kosten van energie delen

Energie delen zal maatschappelijke kosten verhogen. De vraag of deze kosten worden gesocialiseerd of doorbelast aan deelnemers is een bewuste politieke keuze die met gevoel voor rechtvaardigheid gemaakt zal moeten worden. Daarnaast moet geborgd worden dat ook over gedeelde energie nettarieven, BTW en energiebelasting afgedragen worden.

4. Transparantie in data uitwisseling en een zuivere rol voor de netbeheerder

Door Europese definities van rollen over te nemen wordt een duidelijke en transparante basis gelegd in het faciliteren van energie delen. Een zorgvuldige

afweging welke entiteit verantwoordelijk wordt voor de berekening van de gedeelde energie, alsmede een eenvoudige, voorspelbare en stapsgewijze implementatie zal eraan bijdragen om bovengenoemde kosten te beheersen.

5. Begin klein en evalueer periodiek

Energie delen wordt gezien als een belangrijk element van de energietransitie en het toekomstig energiesysteem, maar is ook nieuw en daarmee onzeker. Zowel de deelnemers als de uitvoeringspartijen zullen eraan moeten wennen en moeten ervaren wat wel en niet werkt. Begin klein, evalueer periodiek en schaal op als daar noodzaak toe is.